

ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่น
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา 1

บทคัดย่อ
ของ
เดือนใจ เทียนทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

ตุลาคม 2546

เดือนใจ เทียนทอง. (2546). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่น* ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา 1. ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อ้อมเดือน สดมณี, อาจารย์ อูษา ศรีจินดาวัฒน์

การวิจัยเรื่องปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา 1 มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่นที่มีปัจจัยทางจิตสังคมต่างกัน 2) เพื่อศึกษา ลักษณะทางสังคมและลักษณะทางจิตร่วมกันสามารถทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพได้มากหรือน้อย

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ศึกษาอยู่ในเขตการศึกษา 1 จำนวน 546 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ตัวแปรประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ 6 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะทางสังคม 4 ตัวแปร คือ ตัวแบบด้านสุขภาพจากพ่อแม่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน การรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพจากสื่อมวลชน และการรับรู้บริการส่งเสริมสุขภาพจากโรงเรียน และลักษณะทางจิต 2 ตัวแปร ได้แก่ เจตคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และการรับรู้ความสามารถของตนต่อการส่งเสริมสุขภาพ ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่น

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way ANOVA) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรที่ละชั้น (Multiple Regression Analysis) การวิเคราะห์ทั้งหมดกระทำในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยที่แบ่งตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง คือ เพศ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ในกลุ่มรวมและกลุ่มเพศหญิง พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและเจตคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ โดยกลุ่มวัยรุ่นที่มีอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมาก มีเจตคติที่ดีต่อการส่งเสริมสุขภาพสูง มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพสูงกว่ากลุ่มวัยรุ่นที่มีอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนต่ำ มีเจตคติที่ดีต่อการส่งเสริมสุขภาพต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และในกลุ่มวัยรุ่นที่มีอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนต่ำด้วยกัน ถ้ามีเจตคติที่ดีต่อการส่งเสริมสุขภาพสูง มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพสูงกว่ากลุ่มวัยรุ่นที่มีเจตคติที่ดีต่อการส่งเสริมสุขภาพต่ำ

2. ในกลุ่มรวม กลุ่มเพศชายและหญิง วัยรุ่นที่มีตัวแบบด้านสุขภาพจากพ่อแม่สูง มีการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพจากสื่อมวลชนสูง และมีเจตคติที่ดีต่อการส่งเสริมสุขภาพสูง มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพสูงกว่าวัยรุ่นที่มีตัวแบบด้านสุขภาพจากพ่อแม่ต่ำ มีการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพจากสื่อมวลชนต่ำ และมีเจตคติที่ดีต่อการส่งเสริมสุขภาพต่ำ

มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพสูงกว่าวัยรุ่นที่มีตัวแบบด้านสุขภาพจากพ่อแม่ต่ำ มีการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพจากสื่อมวลชนต่ำ และมีเจตคติที่ดีต่อการส่งเสริมสุขภาพต่ำ

3. ในกลุ่มรวมและกลุ่มวัยรุ่นเพศหญิง วัยรุ่นที่มีการรับรู้บริการส่งเสริมสุขภาพจากโรงเรียนสูง มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพสูงกว่าวัยรุ่นที่มีการรับรู้บริการส่งเสริมสุขภาพจากโรงเรียนต่ำ

4. ในกลุ่มวัยรุ่นเพศชาย วัยรุ่นที่มีการรับรู้ความสามารถของตนต่อการส่งเสริมสุขภาพสูง มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพสูงกว่าวัยรุ่นที่มีการรับรู้ความสามารถของตนต่อการส่งเสริมสุขภาพต่ำ

5. ในกลุ่มรวม พบว่า ตัวทำนาย 5 ตัวร่วมกันสามารถทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่นได้ 33% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัด คือ การรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพจากสื่อมวลชน เจตคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ ตัวแบบด้านสุขภาพจากพ่อแม่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และการรับรู้บริการส่งเสริมสุขภาพจากโรงเรียน กลุ่มเพศชาย ตัวทำนาย 2 ตัวร่วมกันสามารถทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่นได้ 26% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัด คือ การรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพจากสื่อมวลชน และเจตคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ ส่วนกลุ่มเพศหญิง ตัวทำนาย 5 ตัวร่วมกันสามารถทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่นได้ 39% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัด คือ การรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพจากสื่อมวลชน ตัวแบบด้านสุขภาพจากพ่อแม่ การรับรู้บริการส่งเสริมสุขภาพจากโรงเรียน เจตคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

6. ในกลุ่มรวม กลุ่มเพศชายและหญิง ตัวแปรการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพจากสื่อมวลชน ได้รับคัดเลือกเข้าสู่สมการการทำนายเป็นอันดับแรกในพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่น

7. ในกลุ่มรวมและเพศชาย ตัวแปรเจตคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ ถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการการทำนายเป็นอันดับรองในพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่น

8. ในกลุ่มวัยรุ่นเพศหญิง ตัวแปรตัวแบบด้านสุขภาพจากพ่อแม่ ถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการการทำนายเป็นอันดับรองในพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่น